

Malinowski analizują etykę medyczną w świetle życia i dzieła Schweitzera i współczesnego mu Józefa Okinicy. Polskiego pochodzenia francuski uczonec, chirurg i pisarz zajmował się etyką i rolą medycyny, lekarzy, ich relacjami z pacjentami. Był założycielem stowarzyszenia lekarzy katolickich i współtwórcą kodeksu deontologicznego. Dalszy rozdział Wojciecha Strzeleckiego przedstawia wkład Schweitzera w szerzej pojętą filozofię i praktykę opieki nad chorymi. Ostatnim rozdziałem części jest tekst Bogusława Stelcera o stosunku Schweitzera do życia i śmierci.

Część trzecia dotyczy medycyny w tropiku i składa się z artykułów Stanisława Antczaka o kulturowych i społecznych aspektach zdrowia, choroby i lecznictwa w Afryce Subsaharyjskiej oraz relacji Adama Bobkiewicza z trzech miesięcy działalności młodego lekarza w Ugandzie.

Czwarta część poświęcona Frommowi ma pięć rozdziałów. Piotr Pankiewicz omawia poglądy Fromma z jego książki *Wojna w człowieku*, Stanisław Kowalik przedstawia Fromma jako autorytet naukowy według własnej koncepcji autorytetu. Ryszard Stachowiak

omawia model zdrowia psychicznego według Fromma, a analizę współczesnych koncepcji zdrowia i choroby oraz opieki nad umierającymi w świetle rozważań Fromma przeprowadzają Józef Binnebesel i Agnieszka Nowicka. Ostatni rozdział, pióra Bogusława Stelcera, ma za temat miłość i jej formy w dziele „O sztuce miłości” Fromma.

Część piąta „Zamiast posłowia” mieści „kilka uwag o transgresyjnej aktywności etycznej” Rafała Nakoniecznego. Noty o autorach zamykają książkę. Ma ona bardzo korzystną stronę edytorską, w tym barwną, półsztywną laminowaną okładkę z tableau autorów.

W nieustających dyskusjach o etyce i filozofii życia i społeczeństwa, zwłaszcza medycyny i ekologii, o formach i treściach relacji lekarz-pacjent, o humanizmie i ekonomii lecznictwa, niezmiernie ważne jest przywołanie myśli i dzieła dwu wielkich postaci — Schweitzera i Fromma. Książkę należy polecić zainteresowanym medycyną, psychologią, filozofią, etyką, teologią, socjologią i pedagogiką.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

Krakowska Izba Lekarska 1893–1945. Wypisy z dziejów samorządu lekarskiego i medycyny Krakowa
Okręgowa Izba Lekarska, Kraków 2013,
s. 223, ilustr., ISBN 978-83-931186-1-8

Dzieło jest wspaniałą pamiątką minionej rocznicy 120-lecia powstania pierwszych polskich izb lekarskich we Lwowie i Krakowie (1893) i ma charakter jubileuszowego albumu o bogatej treści słownej i licznych ciekawych ilustracjach. Naukowym opiekunem dzieła jest prof. Janusz Skalski, konsultantami merytorycznymi — członkowie Krakowskiej Izby Lekarskiej (KIL) — prof. Andrzej Matyja (prezes), dr Jerzy Friediger i dr Janusz Legutko. Pięciosobowym zespołem redakcyjnym kierował red. Stefan Ciepły.

O powstaniu izby lekarskiej w Galicji pisze Andrzej Matyja, a w treść dzieła wprowadza nas Stefan Ciepły, który tekstem „Pękające kajdany” charakteryzuje ówczesną sytuację miasta, jego administracji, kultury, medycyny, architektury i sztuki.

Pierwsze pięć części przedstawia kolejne etapy dziejów krakowskiej izby. Początkowo była Zachodnio-Galicyska Izba Lekarska (1893–1918). Autorka Barbara Kaczkowska nawiązuje do zaczątków organizacji lekarzy (kodeksy, kolegia, gildy; początki i rozwój ubezpieczeń zdrowotnych oraz towarzystw lekarskich) oraz opisuje trudności zakładania izb lekarskich zachodniej Galicji

i ich organizację. Dalsze dwa rozdziały tej części dotyczą starań izb o materialny byt i społeczny status lekarzy oraz walki z „nędzą moralną jednostek stanu lekarskiego”. Ostatni podaje biogramy sześciu „liderów” (raczej prezesów) Zachodnio-Galicyskiej Izby Lekarskiej, w tym czterech profesorów UJ.

Druga część to lata Drugiej Rzeczypospolitej (1918–1939), opisane w trzech rozdziałach (1 i 3: Barbara Kaczkowska, 2: Zygmunt Wiśniewski).

Pierwszy omawia powstanie izby lekarskiej w Krakowie (1923), drugi — spory o status zawodu, a trzeci — narodziny Izby Lekarsko-Dentystycznej (1938). Z tego samego okresu pochodzą informacje o „liderach” KIL. Ich listę otwiera Stefan Schoengut-Strzemieński, przewodzący izbie przez dwie kadencje przed i cztery po pierwszej wojnie światowej. Autorką trzech biogramów jest Barbara Kaczkowska, jednego — Katarzyna Siwiec.

Ostatnim etapem izby były lata drugiej wojny światowej i okupacji (1939–1945). Ta część zawiera rozdziały o okupacyjnych losach izby (Barbara Kaczkowska), o Sonderaktion Krakau (Erazm Baran), eksterminacji pacjentów szpitala psychiatrycznego w Kobierzynie (Andrzej Kowal) i wspomnienie o długoletnim sekretarzu izby (od 1932 r.) Marianie Ciećkiewiczu, pióra syna Jana Ciećkiewicza.

Następują ciekawe wypisy z dziejów krakowskiej medycyny. Dzieje Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego

omawia Adam Wiernikowski, Krakowskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (121 lat służby!) — Małgorzata Popławska, powstanie Krakowskiej Okręgowej Izby Aptekarskiej — Maciej Bilek, dzieje krakowskiego budownictwa szpitalnego — Stefan Ciepły, a dzieje ulicy Krupniczej, zwłaszcza siedziby izby (kamienica nr 11a) — Barbara Kaczkowska.

Znamienici lekarze krakowskiej medycyny w czasach Galicji i II Rzeczypospolitej są tematem wykładu Filipa Ratkowskiego. Wymienia on w nim 38 prominentów praktyki i nauki medycznej. Kończącą klamrę stanowi tekst o grobach wybitnych medyków na Cmentarzu Rakowickim (Barbara Kaczkowska).

Indeks nazwisk liczy stron sześć (w trzech kolumnach), piśmiennictwo — pięć. Nadzwyczaj bogata i cen-

na jest dokumentacja fotograficzna (osoby, budynki, dokumenty, zdarzenia) uzyskana z licznych źródeł (muzeów, katedr, archiwów, bibliotek, szpitali oraz ze zbiorów Janusza Skalskiego).

Wspaniała jest szata edytorska (projekt graficzny Krzysztof Zgłobicki). W tym artystyczna, barwna twarda okładka z kolorową obwolutą, kredowy papier, zróżnicowana krojem i barwą, czytelna czcionka.

Dzieło jest godne polecenia wszystkim zainteresowanym dziejami krakowskiej izby lekarskiej, Wydziału Lekarskiego UJ, pogotowia, Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego oraz samego miasta i kraju w czasach Galicji i dwu wojen światowych.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

Acta Medica Jaroslaviensia (olim Premisliensia)
Jarosław 2013, tom 3, s. 170, ilustr., ISSN 2084-3135

W stosunku do poprzednich obecny tom ma poszerzoną tematykę. Po słowie od redaktora naczelnego, doc. Stanisława Sobockiego i pięknym wierszu o Jarosławiu Antoniego Sobolewskiego, następuje pierwszy dział „Prace kliniczne” (redaktor prof. A. Jonecko). Zawiera on 13 prac, w tym trzy chirurgiczne, cztery kardiologiczne i sześć stomatologicznych. Drugim działem jest „Historia nauk medycznych”, reprezentowana przez sześć prac. Trzy z nich mają charakter biograficzny, przypominając współczesnych: Ernsta Schindlera — górnośląskiego lekarza Bractwa Górniczego, Rudolfa Chrobaka — wybitnego ginekologa wiedeńskiego i Henryka Zaudera — farmaceutę z Dębicy. Dalsze trzy teksty dotyczą dawnych aptek Drohobycza, Krakowa i wojskowych z I wojny światowej.

„Kronika” mieści: dwa artykuły S. Sobockiego, promocję 34. rocznika oraz wspomnienia o działalności i osiągnięciach własnych, szpitala i służby zdrowia Jarosławia, sprawozdanie z XIII Międzynarodowej Kon-

ferencji Historii Medycyny „Technologia a medycyna” (Poznań, wrzesień 2011) i krótkie zestawienie dat z rozwoju oddziału, poradni i pracowni kardiologicznej Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu. „Streszczenia prac doktorskich” dotyczą rozpraw Katarzyny Tomaszewskiej i Bożeny Majchrowicz. Następuje tekst „Projekt restrukturyzacji działalności służby zdrowia w mieście i powiecie Jarosław” (S. Sobocki).

„Recenzje” zawierają 30 opinii, przeważnie o książkach i czasopismach, w tym 28 pióra redaktora działu Henryka Gaertnera. Dotyczą one głównie tematyki historyczno-medycznej i klinicznej. „Varia” przytaczają korespondencję dotyczącą daru blisko 1000 pozycji biblioteki S. Sobockiego dla Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej w Jarosławiu. Tutaj spotykamy też reprodukcje okładek dwu „Alma Mater” UJ i UM w Lublinie, książki J. Sondla i programu wykładu P. Mikułowskiego o chorobach i grobach wielkich kompozytorów.

Tom zamykają wspomnienia pośmiertne o lekarzach: Andrzeju Wójcikiewiczu i Emilu Maciałku.

HENRYK GAERTNER — KRAKÓW

**Powiązania rodowe twórców
polskich szkół naukowo-medycznych**
Katedra Historii Medycyny UJ, Kraków 2012, s. 195,
ilustr., ISBN 978-83-62139-51-4

Jest to dzieło zbiorowe zespołu Katedry Historii Medycyny UJ, a jej kierownik, prof. Andrzej Śródka, został

naukowym redaktorem książki. Oryginalny jest nie tylko sam temat książki o rodowodach 21 wybitnych lekarzy, twórców polskich szkół medycznych, lecz również podział zadań między poszczególnych członków zespołu autorów. Trud napisania biogramów wszystkich uczonych wziął na siebie Andrzej Śródka, omówienie ich drzew genealogicznych podzielili między siebie: Ryszard